

Posolstvo Svätého Otca Františka na 38. svetový deň mladých

26. november 2023

V nádeji sa radujte! (*Rim 12, 12*)

Drahí mladí!

V auguste tohto roka som sa stretol so stovkami tisícok vašich rovesníkov z celého sveta, ktorí sa zišli v Lisabone na Svetových dňoch mládeže. V čase pandémie, uprostred toľkých neistôt, sme živilí nádej, že sa táto veľká oslava stretnutia s Kristom a s ostatnými mladými ľuďmi uskutoční. Táto nádej sa naplnila a pre mnohých z nás, ktorí sme tam boli – vrátane mňa – prekonala všetky očakávania! Aké krásne bolo naše stretnutie v Lisabone! Skutočný zážitok premenenia, explózia svetla a radosti!

Na konci záverečnej svätej omše na *Campo da Graça* (Pole milosti, pozn. prekl.) som naznačil ďalšiu etapu našej medzikontinentálnej púte v roku 2027: Soul v Kórei. Ešte predtým som vás však pozval na stretnutie v Ríme v roku 2025, na Jubileum mladých, kde aj vy budete „pútnikmi nádeje“.

Vy mladí ľudia ste v skutočnosti radostnou nádejou Cirkvi a ľudstva, ktoré je stále na ceste. Rád by som vás vzal za ruku a kráčal s vami po ceste nádeje. Chcel by som s vami hovoriť o našich radoostiach a nádejach, ale aj o smútku a úzkosti našich srdc a trpiaceho ľudstva.¹ V nastávajúcich dvoch rokoch prípravy na jubilejný rok budeme najprv meditovať nad Pavlovým výrazom „v nádeji sa radujte“ (*Rim 12, 12*) a potom sa hlbšie zamyslíme nad výrokom proroka Izaiáša: „Tí, čo dúfajú v Pána, budú putovať a neomdlejú“ (porov. *Iz 40, 31*).

Odkiaľ pochádza táto radosť?

„V nádeji sa radujte“ (*Rim 12, 12*) vyzýva svätý Pavol spoločenstvo v Ríme, ktoré sa nachádza v období veľkého prenasledovania. V skutočnosti „radosť v nádeji“, ktorú apoštol hlása, pramení z veľkonočného tajomstva Krista, z moci jeho zmŕtvychvstania. Nie je ovocím ľudského úsilia, vynaliezavosti alebo umenia. Je to radosť, ktorá pochádza zo stretnutia s Kristom. Kresťanská radosť pochádza od samotného Boha, z vedomia, že sme ním milovaní.

¹ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: pastorálna konštitúcia *Gaudium et spes*, 1.

Uvažujúc nad svojou skúsenosťou zo Svetových dní mládeže v Madride v roku 2011, sa Benedikt XVI. pýta: Radosť, „odkiaľ pochádza? Ako ju vysvetliť? Určite je tu mnoho faktorov, ktoré pôsobia spoločne. Ale tým rozhodujúcim je (...) istota, ktorá pochádza z viery: som chcený. Mám v dejinách úlohu. Som prijatý, som milovaný“. A spresnil: „Napokon potrebujeme bezpodmienečné prijatie. Len ak ma Boh prijme a ja si tým budem istý, budem definitívne vedieť: je dobré, že som tu. (...) Je dobré existovať ako ľudská osoba, a to aj v ťažkých časoch. Viera robí človeka šťastným zvnútra.“²

Kde je moja nádej?

Mladosť je čas plný nádejí a snov, živený krásnymi skutočnosťami, ktoré obohacujú náš život: nádherou stvorenia, vzťahmi s blízkymi a priateľmi, umeleckými a kultúrnymi zážitkami, vedeckými a technickými poznatkami, iniciatívami na podporu mieru, spravodlivosti a bratstva a tak ďalej. Žijeme však v čase, keď sa zdá, že mnohým ľuďom, vrátane mladých, nádej veľmi chýba. Žiaľ, mnohých vašich rovesníkov, ktorí zažívajú vojnu, násilie, šikanovanie a rôzne formy ťažkostí, trápi zúfalstvo, strach a depresia. Cítia sa ako zavretí v tmavom väzení, neschopní zazrieť lúče slnka. Dôkazom toho je tragicky vysoký počet samovrážd medzi mladými ľuďmi vo viacerých krajinách. Ako možno v takomto kontexte prežívať radosť a nádej, o ktorých hovorí svätý Pavol? Nehrozí skôr, že sa nás zmocní zúfalstvo, myšlienka, že je zbytočné konať dobro, pretože by ho nikto neoceníl a neuznal, ako čítame v Knihe Jób: „*V čom nádej moja môže ešte spočívať? A moje šťastie, kto ho pobadá?*“ (Jób 17, 15)

Tvárou v tvár ľudským drámam, najmä utrpeniu nevinných, sa aj my, podobne ako sa modlíme v niektorých žalmoch, pýtame Pána: „Prečo?“ No môžeme byť aj súčasťou Božej odpovede. My, ktorých stvoril na svoj obraz a podobu, môžeme byť prejavom jeho lásky, ktorá plodí radosť a nádej aj tam, kde sa to zdá nemožné. Pripomína mi to hlavného hrdinu filmu *Život je krásny*: mladého otca, ktorý jemne a s fantáziou dokáže premeniť krutú realitu na akési dobrodružstvo a hru, a tak dá svojmu synovi „oči nádeje“, chráni ho pred hrôzami koncentračného tábora, chráni jeho nevinnosť a zabraňuje ľudskej zlobe, aby mu ukradla budúcnosť. Tu však nejde len o vymyslené príbehy! Nachádzame ich v živote mnohých svätých, ktorí boli svedkami nádeje aj uprostred tej najkrutejšej ľudskej zloby. Spomeňme si na svätého Maximiliána Máriu Kolbeho, svätú Jozefínu Bakhitu alebo na blahoslavených manželov Jozefa a Viktóriu Ulmorcov s ich siedmimi deťmi.

² BENEDIKT XVI.: *Príhovor k Rímskej kúrii*, 22. decembra 2011.

To, že je na základe kresťanského svedectva možné zapáliť v ľudských srdciach nádej, majstrovsky opísal svätý Pavol VI., keď pripomenul: „Kresťan alebo skupina kresťanov sa snaží chápať druhých ľudí, v spoločnosti ktorých žije (...) Okrem toho má z nich vyžarovať prostým a nevtieravým spôsobom ich viera v duchovné hodnoty, ktoré presahujú ostatné bežné hodnoty, a nádej v niečo, čo sa nevidí a čo si ľudia neodvažujú predstaviť.“³

Maličká nádej

Francúzsky básnik Charles Péguy na začiatku svojej básne o nádeji hovorí o troch teologických čnostiach – viere, nádeji a láske – ako o troch sestrách, ktoré kráčajú spolu:

„Maličká nádej kráča medzi svojimi dvoma veľkými sestrami,
nedávame na ňu pozor

(...)

Ona, maličká všetko uchváti.

Pretože viera vidí len to, čo je.

Ona, ona vidí, čo bude.

Láska miluje iba to, čo je.

Ona, ona miluje, čo bude.

(...)

V skutočnosti je to práve ona, ktorá tie dve dá do pohybu;

ktorá ich ťahá za sebou

a ktorá hýbe celým svetom.“⁴

Aj ja som presvedčený o tomto pokornom, „skromnom“, ale zásadnom charaktere nádeje. Skúste sa zamyslieť: ako by sme mohli žiť bez nádeje? Aké by boli naše dni? Nádej je soľou každodenného života.

Nádej je svetlo svietiace do noci

V kresťanskej tradícii Veľkonočného trojdnia je Biela sobota dňom nádeje. Medzi Veľkým piatkom a Veľkonočnou nedeľou je akoby medzistupňom medzi zúfalstvom učeníkov a ich veľkonočnou radosťou. Je miestom, kde sa rodí nádej. Cirkev si v tento deň v tichosti pripomína Kristovo zostúpenie do podsvetia. Môžeme to vidieť zobrazené na mnohých ikonách. Ukazujú nám Krista žiariaceho svetlom, ako zostupuje do najhlbšej

³ PAVOL VI.: apoštolská exhortácia *Evangelii nuntiandi*, 21.

⁴ Charles PÉGUY: *Il portico del mistero della seconda virtù*, Miláno 1978, 17 – 19. (V slovenskom preklade *Predsieň tajomstva druhej čnosti*, prel. Monika Štrbková-Javorková, odznelo na Rádiu Devín v relácii Litera Devínu 12.1.2020.)

temnoty a prechádza ňou. Tak to aj je: Boh sa na naše „zákutia smrti“ nielen súcitne pozerá, ani na nás nevolá z diaľky, ale vstupuje do našej skúsenosti s podsvetím ako svetlo, ktoré svieti do tmy a premáha ju (porov. Jn 1, 5). Dobre to vyjadruje báseň v juhoafrickom jazyku xhosa: „Hoci nádeje sa minuli, touto básňou prebúdzam nádej. Moja nádej sa prebúdzá, pretože dúfam v Pána. Dúfam, že sa zjednotíme! Zostaňte silní v nádeji, lebo dobrý koniec je blízko.“

Ak sa nad tým zamyslíme, bola to nádej Panny Márie, ktorá stála pevne pod Ježišovým krížom a bola si istá, že „dobrý koniec“ je blízko. Mária je žena nádeje, Matka nádeje. Na Kalvárii, „proti nádeji v nádeji uverila“ (Rim 4, 18), nedovolila, aby v jej srdci vyhasla istota vzkriesenia, ktoré ohlásil jej Syn. To ona naplnila ticho Bielej soboty očakávaním plným lásky a nádeje a vnukla učeníkom istotu, že Ježiš zvíťazí nad smrťou a že zlo nebude mať posledné slovo.

Kresťanská nádej nie je ľahkovážny optimizmus a nie je to placebo pre dôverčivých: je to istota zakorenená v láske a viere, že Boh nás nikdy nenechá samých a svoj sľub dodrží: „I keby som mal ísť tmavou dolinou, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou.“ (Ž 23, 4) Kresťanská nádej nie je popieraním bolesti a smrti, je oslavou lásky zmŕtvychvstalého Krista, ktorý je vždy s nami, aj keď sa zdá byť ďaleko. „Kristus sám je pre nás veľkým svetlom nádeje a sprievodcom v našej noci, pretože on je tá ‚žiarivá ranná hviezda‘.“⁵

Živiť nádej

Keď sa v nás zapáli iskra nádeje, niekedy hrozí, že ju udusia starosti, obavy a bremená každodenného života. Iskra však potrebuje vzduch, aby mohla žiariť ďalej a rozhorieť sa do veľkého ohňa nádeje. A jemný vánok Ducha Svätého je tým, čo posilňuje nádej. Aj my sa môžeme na tom podieľať a živiť ju rôznymi spôsobmi.

Nádej sa živí modlitbou. Modlitbou si uchováваме a obnovujeme nádej. Modlitbou udržiavame horiacu iskru nádeje. „Modlitba je prvou silou nádeje. Modlíš sa a nádej rastie, ide vpred.“ (Katechéza, 20. mája 2020) Modlitba je ako výstup do výšky: keď sme na zemi, často nevidíme slnko, pretože obloha je zakrytá mrakmi. Ak však vystúpime nad mraky, obklopí nás svetlo a teplo slnka; a v tejto skúsenosti nachádzame istotu, že slnko je vždy prítomné, aj keď sa všetko zdá byť sivé.

Drahí mladí, keď vás obklopí hustá hmla strachu, pochybností a tiesne a vy už nevidíte slnko, vyberte sa na cestu modlitby. Lebo „i keď ma už nikto nepočúva, Boh ma ešte

⁵ FRANTIŠEK: apoštolská exhortácia *Christus vivit*, 33.

počúva“⁶. Každý deň si nájdime čas na to, aby sme si tvárou v tvár úzkostiam, ktoré na nás doliehajú, oddýchli v Bohu: „*Iba v Bohu spočíň, duša moja, lebo len on mi dáva nádej.*“ (Ž 62, 6)

Nádej sa živí našimi každodennými rozhodnutiami. Výzva radovať sa v nádeji, ktorú svätý Pavol adresuje kresťanom v Ríme (porov. *Rim 12, 12*), si vyžaduje veľmi konkrétne rozhodnutia v každodennom živote. Preto vás pozývam, aby ste si zvolili životný štýl založený na nádeji. Uvediem príklad: Zdá sa, že na sociálnych sieťach je ľahšie komunikovať zlé správy ako správy o nádeji. Preto vám dávam konkrétny návrh: skúste sa každý deň podeliť o slovo nádeje. Staňte sa rozsievачmi nádeje v životoch svojich priateľov a všetkých ľudí okolo seba. Vskutku, „nádej je pokorná a je to čnosť, na ktorej sa pracuje takpovediac dennodenne (...). Každý deň je potrebné pamätať, že máme závdavok, ktorým je Duch Svätý, ktorý v nás pracuje prostredníctvom maličkostí“⁷.

Zapáľte pochodň nádeje

Niekedy si večer vyjdete von s priateľmi, a ak je tma, vytiahnete smartfón a zapnete baterku, aby ste si posvietili. Na veľkých koncertoch tisíce z vás pohybujú týmito modernými baterkami v rytme hudby, čo vytvára sugestívnu scénu. V noci nám svetlo umožňuje vidieť veci novým spôsobom a aj v tme sa objavuje rozmer krásy. Tak je to aj so svetlom nádeje, ktorým je Kristus. Vďaka nemu, vďaka jeho zmŕtvychvstaniu, je náš život osvetlený. S ním vidíme všetko v novom svetle.

Hovorí sa, že keď sa ľudia obracali na svätého Jána Pavla II. a chceli sa s ním porozprávať o nejakom probléme, jeho prvá otázka znela: „Ako to vyzerá vo svetle viery?“ Rovnako pohľad osvetlený nádejou spôsobuje, že veci sa javia v inom svetle. Pozývam vás preto, aby ste tento pohľad preniesli do svojho každodenného života. Kresťan oživený božskou nádejou je naplnený radosťou, ktorá vychádza zvnútra. Výzvy a ťažkosti tu sú a vždy budú, ale ak sme obdarení nádejou „plnou viery“, čelíme im s vedomím, že nemajú posledné slovo, a sami sa stávame malou pochodňou nádeje pre iných.

Každý z vás sa môže stať takou pochodňou do tej miery, do akej sa vaša viera stane konkrétnou, primeranou realite a príbehom vašich bratov a sestier. Spomeňme si na Ježišových učeníkov, ktorí ho jedného dňa na vysokom vrchu uvideli žiariť nádherným svetlom. Keby boli zostali tam hore, bol by to pre nich krásny okamih, ale ostatní by zostali mimo. Bolo potrebné, aby zišli dolu. Nesmieme utekať pred svetom, ale máme milovať našu

⁶ BENEDIKT XVI.: encyklika *Spe salvi*, 32.

⁷ FRANTIŠEK: *Ranná homília v Dome sv. Marty*, 29. októbra 2019.

dobu, do ktorej nás Boh neumiestnil bezdôvodne. Šťastní môžeme byť len vtedy, keď sa s bratmi a sestrami podelíme o prijatú milosť, ktorú nám Pán deň čo deň dáva.

Drahí mladí, nebojte sa podeliť s každým o nádej a radosť zo zmŕtvychvstalého Krista! Iskru, ktorá sa vo vás zapálila, si chráňte, ale zároveň ju rozdávejte: uvidíte, že porastie! Kresťanskú nádej si nemôžeme nechať pre seba ako krásny cit, pretože je určená pre všetkých. Buďte zvlášť blízko tým svojim priateľom, ktorí sa možno na povrchu usmievajú, ale vo vnútri plačú, lebo im chýba nádej. Nedajte sa nakaziť ľahostajnosťou a individualizmom: zostaňte otvorení ako kanály, cez ktoré môže prúdiť Ježišova nádej a šíriť sa v prostredí, kde žijete.

„Kristus žije. On je naša nádej a najkrajšia mladosť tohto sveta.“⁸ Toto som vám napísal pred takmer piatimi rokmi po synode o mládeži. Pozývam vás všetkých, najmä tých, ktorí sa venujú službe mládeži, aby ste si osvojili záverečný dokument z tejto synody z roku 2018 a apoštolskú exhortáciu *Christus vivit*. Nastal čas, aby sme spoločne zhodnotili terajšiu situáciu a s nádejou pracovali na plnej realizácii tejto nezabudnuteľnej synody.

Celý svoj život zverme Márii, Matke nádeje. Ona nás učí nosiť v sebe Ježiša, našu radosť a nádej, a dávať ho iným. Šťastnú cestu, drahí mladí! Žehnám vám a sprevádzam vás v modlitbe. A vy sa tiež modlite za mňa!

Rím, pri sv. Jánovi v Lateráne, 9. novembra 2023, sviatok posvätenia Lateránskej baziliky.

FRANTIŠEK

⁸ FRANTIŠEK: apoštolská exhortácia *Christus vivit*, 1.